

Megjelen minden vasárnap

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egy évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.
Egyes szám ára	8 kr.

SZERKESZTŐSÉG:

Szobotka Gusztávnál hova a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NÉZVE

a lap hírűsége (4-ik) oldala 2-helyre van beosztva. Egy hely ár: 90 kr. Kincstár bélyegilleték külön 30 kr. Az előfizetések és hirdetések díjak főtisztelendő Keller Lajos piébanos irhoz köldendők.

NYILTTÉRBE

minden egyes sor közlése 15 kr. Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

Rudolf trónörökös meghalt!

Régi idők óta érte Magyar országot, Auszriát váratt. mul oly kimondhatlan nagy, következményeiben kiszámíthatlan csapás, szerencsétlenség s vesztség, mint minőnek híre pár nap előtt villámként futotta be az egész művelt világot, hírül hozván adván, hogy: „Rudolf trónörökös meghalt!”

A gondolat sebes röptű sas s mégis megállt az emberi ész, megszünt úgy szólván a szív dobogói, a mell hullámozni e borzasztó hír hallatára, a gondviselésnek tetszett a hű népei által ugyszólván imádtott koronás király szeretett királynét s családot az egyetlenfiutól testvértől megfosztani; elvenni tőlünk a lehetséges jelen után egy még jobb jövőnek valószínűségét kioltván a 30 éves tetterős, tudományosan műveltségkelt gondoskozása, törvény s alkotmány tisztelő s szerető király fia Rudolf trónörökös méltán nagy reményekre jogosító életét!

Nem üres szólásmond midőn kijelentjük, hogy e vesztség potolhatlan kétségtelenül óriási befolyással lesz e szomorúvaló Magyarországra, Ausztria további fejlődésére, történetére!

Ezer és ezer gondolat villan meg az emberi észben, mind a boldogult rendkívüli, kitünő tulajdonságait tárgyazó, ámde az elme ruganyosságát veszíti ily rendkívüli csapás alkalmából s így nem álljuk bevallani, hogy képtelenek vagyunk a rendkívüli szomorú eseményt egyáltalán tárgyalni.

„Balzsamul a hit malasztja legyen az égő sebeken!” mondta koszos nagy költők s valójában nem tehetünk egyebet: mint hinni, bizni a jobb jövőben. reményleni, hogy a Magyarok Istene vigaszt nyújt a magas családnak, megtartja nekünk s Austria millió s millió népeinek öröme, boldogítására a kimondhatlan sleirhatlan fájdalom által s ujtott koronás királyunkat „Első Ferenc József”-et, a legalkotmányosabban uralkodó királyt az emberi élet legvégső határáig az országok ügyeinek rendezésére, intézvényeinek fejlesztésére, meg mindadig; míg a borzasztó csapás által beállott trónörökös rendszert, míg a lenndő trónörökös ellátja jó tanácsával, bölcsességével, míg begyakorolja azt: „Megadni a népnek mi a nép” s megtanítja arra: hogy a böcs s alkotmányos kormányzás miken alapul!

Rudolf trónörökös 1858. év augusztus hó 21-én született Bécsben, a kereszttségben Rudolf, Ferenc, Károly, József nevet nyerte.

Tanulmányait kitünő eredménnyel végezte, több magyar tanára volt, a Magyarok történetét Rónay Jácint az egykori emigrans adta elő.

A tanévek végén nyilvános vizsgákat tett, 1872-ben a trónörökös 14 éves korában a budai királyi várapalotában vizsgál-

zott, arra Horváth Mihály püspök a szabadságharc alatti cultusminister, Toldy Ferenc egyetemi rector, Hegedüs Lajos Candid minusteri tanácsos is meghívták, hogy meggyőződjenek a magyarok, mily kiváló helyet foglal el a trónörökös tananyagaiban a magyar történelem s irodalom.

Onállosítatott 1877. augusztus hóban és azon év végén incognitó Angliába utazott, onnan Németországba. A magyar Dunán 1879-ben utazott, élményeit „Tizenöt nap a Dunán” című könyvében írta meg, természetszeretetének és írói tehetségének egyaránt ékesen szóló bizonyítványát adván ezen műve által. Beutazta Spanyolországot, éjszaka Afrikát honnan visszajövet 1880. évi márciusban Brüsszelben volt a belga királyi családnál, mely alkalomból folyólag lett neje Stefánia egykori nádorunk unokája.

Eljegyzése után Egyiptomba és a szent földre utazott a trónörökös, minden utaiában bővítette ismereteit, tanulmányozván a népnek életét, alkotmányait, a kormányformák előnyeit, hátrányait.

A trónörökös irodalmi működése köztudomásu, hervadatlan babérokot szerzett e téren, a mű nem fejezetett be ugyan, de kétségtelenül intézkednek az iránt, hogy „Magyarország Ausztria irásban és képekben” című páratlan szép kiállítású és értékű mű egyik maradandó emléke legyen Rudolf trónörökösnek!

Mint vadászról, mint minden közügy iránt érdeklődő egyénről a napi sajtó mindig foglalkozott vele s kétségtelenül évtizedek multával emlegetni fogják őt minden irányban s tekintetben mely közügy és közérdek, jótékonyaság avagy ehhez hasonl!

A trónörökös katonai nevelését. Latour tábornagy vezette. 1877. jun. 24-én a nagykorúnak nyilvánították s 1878. jul. 23-án a 36. gyalogezredben tényleges katonai szolgálatba lépett. Ő felsége őt ezredesi ranggal a Prágában álló jungbunzlau 36. sz. gyalogezredhez rendelte.

A trónörökös egész szolgálati ideje alatt teljesen oly szerepet játszott ezredénél, mint akármelyik más tiszt. Majd zászlóalj-parancsnok lett, majd pedig az egész Orsolya-klastrom felügyeletét bízták reá. Kötelességét mindig a legnagyobb pontossággal és lelkiismeretességgel teljesítette, a mi szükséges is volt, mivel a előjárói nem csináltak kivételt vele s szigoruan alkalmazták reá is az összes katonai szabályokat.

Miután az ezred vezényletét átvette, az összes fegyelmi ügyek az ő kezein mentek keresztül. Tapintata és igazságszeretete, mit ez ügyek intézésénél tanúsított, még inkább fokozták népszerűségét. Soha a legjelentéktelenebb panasz felett sem döntött az összes körülmények lelkiismeretes megvizsgálása nélkül. Az ügyiratokat egy-

szerien így jegyezte be: „Rudolf ezredes.”

1879. nyarán természetesen a trónörökös vezette ezredét a nagy gyakorlatok alatt és táborozásokban. A táborozás vége felé megjelent Filippovics b. tábornagy főparancsnok, hogy szemlét tartson a csapatok felett. A trónörökös zászlóaljja alakított ezredével tábori lögyakorlatokat csináltatott. Filippovics nagy vonásokkal jelezte ő fenségének feladatát. Mikor a gyakorlat befejezése után a trónörökös lebecsátot karddal megjelent a főparancsnok előtt, hogy további utasításait kérje, Filippovics így szólt: Fenség, teljes megelégedésemet kell kijelentnem a gyakorlat felett, mert nézetem ezerrint csalódásig hasonlított egy valódi csatához. A következő napon erdei csatározást rendeztek. A 29. vadász-erdszólalj megszállotta az erdőt, s a trónörökös ezredének kellett kitisztítani azt. E gyakorlat igen bizelgő fényt vetett 36. ezred részletes kiképzésére.

Végre megérkezett a pillanat, mikor Rudolfnak meg kellett válnia ezredétől. Szeptember 6-án az egész ezred összegyűlt az Orsolya-klastrom udvarában. Az ott lefolyt bucsuzás bizonyára bevésődött a jelenvotak mindegyikének emlékezetébe. A szolgálati bucsuzás után a trónörökös az étterembe ment, hol utoljára elnökölt a tisztaszatálnál, de annyira meg volt indulva, hogy nem tudta visszanyerni rendes vidámságát. A különben oly zajos ebéd ez alkalommal csendesen, szomoruan folyt le. Az elválásnál, mielőtt elhagyta volna a termet, hogy a Hradsimba menjen, honnan rögtön Bécsbe volt utazandó, mér egyszer kezét szoritott minden tisztársával s körülbelül ezeket mondotta:

„Uraim! örökre feledhetlenek lesznek azon napok, melyeket önök között, e derék és bátor ezrednél, töltöttem. Ha tényleg ki is válok kötelékükből, azért szívem még mindig önök között lesz. Örizzenek meg önök is emlékökben; s ha önök közül valakinek hasznára lehetek, forduljanak mindig bátran hozzám, mint régi bajtársukhoz. Isten önökkel.”

A trónörökös 1880. szeptemberben vezérnagygyá s egyben ellenteugernagygyá nevezte ki ő felsége. Mint tábornok 1881. apr. 6-án a 18. prágai gyalogezred parancsnokságát vette át s 1883-ban altábornagy s egyszersmind altengernagy rangot nyert, még pedig a XXV. bécsi gyalog-hadosztály parancsnokságának átruházása mellett. Utolsó előlépése 1888. márc. 18-ára esik, mikor ő felsége, hogy a gyalogság iránt való különös gondjának tanujelét adja fiát a gyalogság főfelügyelőjévé nevezte ki.

Megyeszerte roppant nagy a gyász. Lobogók lengenek a templomokról, középületekről. Még eddig biztostudomásunk nincs vajon megyeiküldöttségek mennek-e a gyászszertartáshoz mely e hó 5-ik d. u. 2 órakor lesz Bécsben, de a képviselőház és a főrendiház testületileg fognak megjelenni.

Nálunk gyász isteni tisztelet tartatik úgy a rom. katolika mint a zsidók templomában.

ötödik évfolyam.

ötödik éve annak, hogy Mindszent néhány a közügyekért lelkesülő fia megalapította a „Mindszent“ című hetilapot.

Sokan őszinte örömmel, lelkesedéssel üdvözölték az eszmét, össze lett hívva a község értelmisége, megalakult az „alapító egyesület“, szervezkedett a lap szellemi részét vivő szerkesztő bisottság, megalakult a gazdasági bizottság s megindított a lap.

Az őszinte öröm, a lelkesedés eredményezte részben, hogy előfizető jelentkezett szép számmal, vidékről is elegendő járatták a lapot, ámde fájdalom, az öröm örömmé lett mikorra fizetni kellett nagyon soknál, másoknál a lelkesedés nem volt egyéb muló szalma tűsnél s így a lap egyébként is a kezdet nehézségeivel küzdve, valójában a szerepvivők óriási munkát végeztek.

A kezdet nehézségeihez járult még ama tetemes költséggel járó körülmény is, hogy helyben nyomda nem lévén a lap vidéken nyomtatott.

E bajon segített az alapító egyesület egyik lelkes tagja, ki jobb jövőt hitt és remélt a „Mindszent“-nél mit minő a jelen és tetemes áldozatok árán egy — a mai kor igényeinek megfelelő és azokat kielégítő nyomdát állított s szerelt föl.

Megfogyott ezután a kiadások egy része, később a nyomdász engedett az egyesületi nyomdai költségekből, ámde e körülmények sem menthették meg a „Mindszent“-et. Évek múltán megfogytak a helybeli előfizetők, szaporodott a vidékiek száma, de pontos fizetők száma nagyon kicsiny volt onnan is, innen is! Százakra megy a lap kintlevősége, de a létérti küzdelmet feladják azok is már ma, kik éveken át önzetlenül, gyakran saját munkáik elhanyaglásával és félre tételével dolgoztak a lap érdekében,

TÁRCZA.

Arad-tól Bilek-ig.

(Utí rajz.)

Bilek 1889. január 9-én.

(Folyt. és Vége)

E község mellett nyílik a legjobb alkalom a boszniai és a hercegovinai hegység jellegének áttekintésére; éjszak-kelet felé visszaillesztva zöld, erdős hegyeket vehetünk észre; míg nyugaton ellenkezőleg csak kopár, fehér kötőmeg emelkedik. Még szívesen tovább akartuk szeméinket e gyönyörű Panorámán legeltetni, de a gőzló nem ismer — csak néha — várakozást; „beszállni“ hangzott és a vonat tovább indult. Egy alaguthoz értünk, ezen áthaladva a Narenta balpartján a hatalmas hegységnek tartunk; erős hajlás jobbra, egy kis szikla alagut és egy fenéséges, de rideg magányba vagyunk zárva; mindkét oldalon ismét csak hegyláncak vonulnak el s mi a szűk völgybe sietünk; a jobb parton az ut sziklákba van vésvé, allattunk a mélységben pedig az összeszorult folyó halad, majd lassan csendesesen, majd nagy dübörgéssel sziklákon áttörtetve sebesen.

Egy országúti hid boltozatai alól a hatalmas Peruca forrás bujik elő és hó fehér hullámjait, miriád cseppekbe szétszórva, a Narentának ajándékozza. Különböző alakok: dómok, kupolák, Hercules, stb. váltakoznak elragadott szemünk előtt. — Grabovica közelében egy szép kiviteli vashidon az országút és a vasúti vonal oldalt cserélnek. — A Narenta völgye itt csak any-

Nem érett volna még meg népünk arra, hogy lapot járasson? Oly szegény talán, hogy a 10.000 között nem akadhat 200 mely előfizető lehessen? Avagy olykép volt szerkesztve a lap, hogy azt olvasni nem volt érdemes? és végül túl magas volt talán az előfizetési díj?

Korántsem. Népünk jó része nem olvas bár lapot mindennap, de ha egy s más alkalomból költ egy pár krt. e címen vesz azon a helyben elárusítani szokott képes kis s olcsó lapok egyikéből egy-egy számot, azon elböngész heteken át s végül jó szalonra takarónak.

A mi népünk, lakosságunk vagyoni viszonyait illeti, hát biz nem 100, de 400 egyén is előfizethetett volna, e tekintetben gátló akadályul szolgált ama körülmény, hogy a községek közérdekű híreszteléseket a község nem tette a lapba közzé, s ez által a lap közérdekű nem lehetett!

A lap nem foglalkozott politikával hanem igen is e helyi érdekeket mindenkor szíven viselte, volt igen gyakran reá eset, hogy a vidéki lapok elismerőleg nyilatkoztak a kis „Mindszent“ szerkesztését illetőleg. A lap előfizetési díja a vidéki lapok legtöbbjénél szokásos összeg volt.

A lap tehát pártolás hiányán szűnik meg rövid idő s a mint Mindszent község történetének egyik fényes lapját képezendi a lap alakítása és önzetlen fentartása, épügy sötét pontját képezendi a lap megszüntel!

Azok kik szellemileg foglalkoznak két ségtelen helytelenítik a megtörténendőt — a legnagyobb rész „napirendre“ tér e dolgot fölött is, pedig egy község történetében egy lap alapítása, egy nyomda létesítése és ezek megszüntése sokkal mélyebb utóhatásnak mint ma sokan vélik.

A nyomdát illetőleg nyilatkozni nincs jogunk s így az arról tett említés csak pusztá feltevés, lehetőség.

Nem hisszük lehetségesnek, hogy a lap továbbra fent maradjon, de az „alapító egyesület“ tagjainak névsorát, a bizottságok beosztását közöljük, maradjon meg

nyira nyer szélességben, hogy a pálya udvar és az országút mellett néhány háznak csufolt gunyhó (nép nyelvén kucsa) épen el fér; s e tájon változatosság kedvéért a szem zöld pázsított láthat, melynek háttérében a hegységgel Veleles a neve — mindig magasabbra tör. Méltán mondhatni, hogy Jablanicától Mostárig az ut a turistára épügy, mint a fényképész- és festőre nézve, egyike a legérdekesebbeknek, melyet az idegenek az Alpok regényes vidékeihez hasonlítanak.

Kaleidoscopszerűleg váltakoznak a vonal hajlásainál a nagyszerű gazdasági képek, melyek mellett Dreznica és Raskagora állomások érintésével félkör alakú fordulattal Bjelopolje síkságára jutottunk. E szép — 96 kilométer hosszú-lapály fájdalom köztartalmu, majdnem kizárólag kavics talaj, mely csak a nedves esztendőben szolgáltat szerény munkaeredményt, száraz években pedig nem érlel gyümölcsöt. Déli oldalon emelkedik a meglehetősen erdős bokros Velez, míg az éjszakin többnyire kopár, kevésbé cserjés kőhalmok mutatkoznak.

Vojno állomásának passirozása után szántó s dohány földek, valamint szőlők között Mostár felé iparkodtunk. A Narenta balpartján láttuk az Ósdi török toronyokat és hegyestetejű lakanyákat; a városon kívüli uton az éjszaki tábornak csinosan épített kaszárnyái a szép gyakorló térrel tűnik elő.

Kevés vártatva a vonat mérsékli menetét és Mostárba értünk. Mi thogy Metkovic felé csak másnap lehet az utat folytatni, Mostárban meg kell hálunk; az est beálltáig rendelkezésünkre álló időt a város megtekintésére szentel-

néhány helyen ez iránybani működésük önzetlenségük, örökre? Nem csak legelőbb is addig míg a kétes, bizonytalan, jövőben még egy „Mindszent“-et alapítanak.

Levelezés.

Sándorfalva 1889. Január hó.

Tisztelt szerkesztő ur!

Őszinte örömmel indítom levelem utnak, hogy önök is értesüljenek ama kellemes reményről, melynek sugara legutóbb benünket illetőleg a láthatáron föltűnt. Nem kisebb dolgokról van szó, mint arról, hogy a szegediek jövőben a nyári időnyat részben nállunk töltendik s e végből többen az itteni viszonyokat tanulmányozták, úgy hiszem tapasztalataik, észleléseik előnyünkre, mellettünk szólnak.

Sándorfalva közel fekszik Szatymazhoz, de közel esik Szegedhez is, honnan társas kocsi közlekedés volna létesíthető. Falunk oly csinosan épült, oly rendezett, hogy alig kívánhat a nyaraló szebbet, levegőnk egészséges, lakosságunk jozan jó magyar nép.

Itt van községünk közepén a tágas, szép uradalmi kert, melyet a kérdésem esetében Sándorfalva megteremtője Örggróf Pallavicini Sándor kétségtelen szívesen bocsájt bizonyos tekintetben közre, itt van a műveltebb nyaraló számára elég intelligens lakosság, itt lakván az uradalmi tisztség központi tisztviselősege Burger Alajos felügyelővel élükön, van szép templomunk, melyet a szükségeseken fölül ellátott a patrones Örggróf nemes neje szül. Szóchényi Irma Grófné, von eloquens s vendégszerető lelkesünk, jól rendezett s felszerelt iskolánk — életünk egyszerűen foly le, de nem is költséges!

Midőn ezeket tudomására juttattam, az esetben ha reményeink teljesül. értesítendem. Maradtam tisztelettel

Quidom.

Csak hogy akkor már lapunk aligha létezik Szerk.

Helyi és vegyes hírek.

A Pester Lloydból értesülünk Rudolf trónörökös nem természetes halálal mult ki, hanem a homlokán

tük. Mostár tudvalevőleg 12665 lakossal Hercegovina fővárosa; székhelye a különféle hatóságoknak, egy katolikus püspök és egy gör. kel. vladikának (főpásztor). A lakosság fele török, fele hercegovác. A város kies fekvésű három oldalról közép magasságu hegyekkel és szőlőkkel körülvéve. A házak, Bosznia és Hercegovina többi városaiéhoz viszonyítva, meglehetősen csinosak és nagyobbbrészt köböl építvék. Ujabb időkben keletkezett ugyan néhány nagyobb épület, de az építési kedv azért itt még nincs annyira kifejlődve, mint Sarajevóban, s ennél fogva a városnak inkább keleti kinézése van.

Mostárban is 38 Dzamjia (török templom a mellette álló tornnyal együtt, torony nélküli rész: Mousche) látható, melyek közül néhány szép stylben van építve. Kereskedelme és ipara meglehetősen tekintélyes, jöllehet nagyobbbrészt csak a benszülöttek szükségleteire szoritkozik; hanem tévedne az, ki europai értelemben vett ipart keresne itt. Van Mostárnak nagy dohánygyára, mely nagy számban ad foglalkozást a benszülötteknek, kikre ez valóságos áldás.

Megemlítésre méltó a rómaiak által épített egyetlen egy bolthajtással készített hid; de az idő vasfoga ezt sem kiméli, s ez is enyészetnek indult, „hiszen nem tarthat örökké;“ Nem mulaszthatom el megjegyezni, hogy egy anekdota is van a hiddal kapcsolatban; t. i. midőn valaki kérdezte szomszédját (természetesen a katonai tiszték között folyt e beszéd) mi a legrégibb Mostában? A felelet nem késett sokáig ily formán: a hid és a bácsi; e bácsi ugyanis az 1878-i okkupáció alkalmával jött Mostárba mint

lévő löseb, valamint, egy az ágya mellett talált kilót revolver folytán öngyilkosságra következtettek.

— sorshuzás. Ma f. hó 31-én tartatott meg.

— Színészet. A napokban egy nagyobb színtársulat érkezett községünkbe, mely a „Jó madár“ című színdarabbal előadását megkezdte. A ki e darabnál jelen volt mindenki meggyőződött arról, hogy e társulat pártolást érdemel, miért is ajánljuk azt községünk figyelmébe.

— Eljegyzés. Balázs Mari Balázs Lajos helybeli iparos leánya Lengyel Ignác m. kir. csendőr őrsparancsnokkal f. hó 27-én jegyvetült.

— Tömörkény különvállása. Mint értesülünk a tömörkényi polgárok által a mindszent-től különválás iránti kérvény nemcsak beadva hanem a felsőbb hatóságtól a község előljárásságához áttéve is lett! A kérvény tartalmát, úgy az ez ügyben a község képviselőtestülete által hozandó határozatra legközelebb visszatérünk.

— A kisajátítás. múlt hó 28-án tárgyalta ismét a szegedi kir. tvszék kiküldötte Faragó László bíró elnöke alatt az itteni kisajátított de nem kártalanított, területek fölött az érdekeltekkel. Hát biz az mi most történt 8 évvel előbb is megtörténhetett volna, furcsa állapota van az érdekelte tulajdonosoknak, évek során át nem használják földjeiket, sem azok kártalanítása árát, de még az adót is fizetik sokan, mert a birtokukban a változás aligha lett mindenütt keresztül véve.

— Méncsikók vásárlása. Az állam részre az idén is vásárolnak méncsikókat. A csikóknak, melyeket az állam vesz, egy éveseknek, továbbá jó származásúknak erősöntuaknak szabályos testalkatúknak, kell lenniük. Az ilyen csikók tulajdonosait a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium fölhívja, hogy az eladás iránt tegyenek hozzá ajánlatot. Az ajánlatok benyújtására a jövő hó 20-ig terjedő idő van kitűzve s a későbbi jelentéseket nem veszik figyelembe. Fölvívjuk erre a lötenyészto gazdák figyelmét.

chirurgus, s ki — lévén erdélyi származású és nem nagy barátja a német nyelvnek — többet küzd a der die das-szal, mint 78-ban katonáink a benszülöttekkel; e bácsi 1878 óta lábát nem tette ki Mostárból, s ez óknál fogva őt is a régiségár egyik száma alá helyezték.

A római hidon kívül mint remekmű díszlik az újonnan épült Ferenc József hid, mely a közlekedést a belvárosból a pályaudvarhoz és a szép fekvésű Stephánia fasorba eszközözi.

Mostár éghajlata majdnem déli, nyáron lehetetlen hőség uralg, 53—54 Reaumur sz. a napon; fűgék és más déli gyümölcs csakugy terem itt, mint déli országokban. A lakosok a mezőgazdaságot ugyan erősen, de kezdetlegesen folytatják; de annál jobban értnek a dobánytermeléshez.

Mostárban az élet nem oly tarka mint Sarajevóban; katonaság — és hivatalnokokon kívül kevés idegent láthatni.

Másnap reggel 7 órakor ismét vonatra ülünk és a Dalmáciában fekvő Metkovic felé haladtunk; ez utunkban gazdagon fizető buza és kukorica földeket láthattunk. Három órai menés után elértük az innét említett állomást, melynek közvetlen közelében a Narenta folyik, de itt már oly hatalmassá nőtte ki magát, hogy tengeri hajokat, melyeknek rendeltetése Metkovic (Bosznia és Hercegovina kikötője) és minden tekintélyesebb Adriai kikötő város között az összekötést eszközölni. Metkovic hideglázás levegőjén és tisztátalanságán kívül semmiről sem híres; legfőbb talán azért érdemel említést, hogy tőle körülbelül 2 órányira a Narenta az adriai tengerbe szakad.

— Bajok a vallás miatt. Két igen érdekes ügyben hozott nemrég határozatot a kultuszminiszter. Az egyik eset a következő: Egy zsidó vallású férfi és nő a saját szertartásuk szerint törvényes házasságra léptek. Tíz évvel a házasság megkötése után, a férfi az ág. evang. vallásra tért át, a nő pedig továbbra is a zsidó valláson maradt. A férj áttérése után a házaspárnak törvényes leánygyermek született, ki nek az anyakönyvbe való beírását a bpesti izraelita hitközség megtagadta. A férj folyamodott a polgármesterhez, hogy a gyermeket a kultuszminiszternek 1868-ban és 1875-ben kiadott rendeletei alapján, a törvényesen bevett vallásfelekezettekhez nem tartozók jegyzékébe vezettesse be. A polgármester azonban ezt a kérést nem teljesítette; mert a vallásfelekezetenküliek jegyzékébe csak az esetben lehet valamely újjulított bejegyezni, ha annak a vallásfelekezettek valamelyikébe való fölvétele a szülők valóságos meggyőződésével ellenkezik. Mivel a gyermekek vallására nézve hasonló esetben az 1775-ben kiadott helytartótanácsi rendelet az irányadó: a polgármester utasította a folyamodót hogy az ő áttérése után született összes gyermekeit, ugyszintén az áttérés előtt szülöttek közül azokat, a kik az áttéréskor még 7 évesek nem voltak, a bpesti ág. hitv. lelkész által körszótöltesse meg. A kultuszminiszter, a hova az ügy föllebbezés útján került, a polgármester határozatát minden részében helybehagyta. — A másik eset ez: Egy törvényesen egybekelt zsidó házaspár a házasság után nemsokára elhagyta egymást. A férj a református vallásra tért át s a nő megtette a lépéseket a házasság törvényes fölbontása végett. Mikor már vagy három évig nem éltek együtt a házaspárak, a nőnek gyermeke született. Az anya mint zsidót akarta anyakönyveztetni, de ezt a zsidó hitközség megtagadta, mert még a házasság érvényesen fölbontva nem volt. Miután a zsidó házaspárak valamelyikének a keresztény vallásra való áttérése a köztük fönnálló házassági viszonyok érvényét meg szünteti, az pedig a gyermek születésekor bírói ítélettel még föl nem bontatott: a fővárosi tanács utasította az anyát, hogy törvényesen védelmezendő fiát az apja vallására reformátusnak kereszteltesse meg. Ezt

Néhány órai várakozás után a „Dalmazia“ tengeri gőzösre ültem, hogy Ragusába hajózhassam. Mig a Narenta vizén lebeget hajonk, addig nem mutatkozott szél; de alig, hogy a tenger magára vett minket, Aeolus rozsul viselte magát és nem épen kellemes vihar köszönt be; a fedélzeten maradtam sokáig, de mikor az eső is alkalmatlankodott, kénytelen valék a fedélzetet elhagyni. A hajó belsejében egy olasz család utazott, gyermekekben nem volt hiány, mint az orgona sípok úgy álltak egymás mellett; hát még mikor az egyik a másik után kezdett kiabálni, mikor már t. i. a tengeri be tegség jelentkezett.

A hajon inasomon kívül senkivel sem beszélhettem, minthogy valamennyien olasz társalogtak asnap; ily körülmények között okosabban nem tehettem, mint hogy visszavonultam és lepihentem. Bölcsebben sem ringattak úgy, mint ezt a hajó tévé, elaludtam és mikor reggel 7 órakor felébredtem, már Ragusa kikötőjében láttam magam. Mikor a fedélzeten megjelentem nagy néptömeget láttam a parton; nem tudtam mit jelentsen e csoportosulás, de végre megértettem, midőn a Triest-ből jött hajót észrevettem közelni. Én is megvártam megérkezését és láttam a hitves mint várta férjét; a férj nejét és gyermekeit; a kereskedő a különféle cégek ágenseit stb. A kikötőből vendégfogadóba siettem; innét pedig Ragusa megtekintésére.

Itt több talán a templom, mint a lakhely egyikbe is, másikba is benéztem: s láttam a különbséget a magyar és a dalmát pap között. Hát még a templomban a helyi szokások mily

a határozatot a kultuszminiszter is megerősítette, mert a gyermek születésének törvényességére nézve az a vélelem alkalmazandó: pater est, quem nuptiae demonstrant.“

— Haldokló a lángokban. Párját ritkító gaz büntény tartja izgatottságban a kis bács megyei Gara község lakóit. Egy haldokló emberre rágyújtották a házat. Az esetről a következőket írják: A múlt évi restauráció alkalmával községi bírónak, mind a vagyonban, mind pedig erkölcsben gazdag Kleiner Gáspár választott meg. Mandátumát azonban nem bírta mindvégig viselni és ebben betegsége akadályozta; miért is a hó elején lemondott. E hó 18-án új bíróválasztás volt. E napon azonban a leköszönt bíró már oly gyenge volt, hogy beteg ágyánál a gyermekek, rokonok, szomszédok és ismerősök, a halál beálltát várták. Este 1/2-9-kor egyszerre csak hallatszik e vészszó; tűz van! A kétségbeesés még fokozódottabb volt, amikor az utcára kirohva, látták, hogy a lángok a halál tusával, a vívódó volt bíró felett hullámoznak. A házinepség közül, kik a beteg ágyát körül állták, leánya a legnagyobb borzalom és zűrzavar közepette sem vesztvén el lélekjelenlétét. A különben nem könnyű testű beteg atyját ágyából kiragadva, az átellenes melléképületbe vitte, hol némileg biztosítva volt, miután a tető cseréppel van fedve. A többi összejött népség pedig a tűz lokalizálásához fogott, mely dacára, hogy a tetők hóval vannak födve, csak a legnagyobb kitartás és erőmegfeszítés mellett sikerült. A ház ugyan biztosítva volt, dacára ennek a kára 3000 frtot meghaladja, miután tetemes buza zab, kukorica és széna a lángok martalékává lett. A már ugyanis végperceit számoló betegre rémtett döntő befolyással volt, miután is virradóra meghalt. A gaz gyujtogatót keresik.

— A magyar ipar védelme. A belügyminiszterium folyó évi január hó 15-éről körendeletet intézett a városok hatóságaihoz melyben szükségesnek látja a figyelmet felhívni, hogy a legszigorubb felügyelettel legyen az iránt, miszerint a tűzoltószerek kizárólag hazai szakgyárosoktól szerzessenek be. Hazánkban ez idő szerint — úgy mond a körendelet — három kiváló gyáros cég van, névszerint: Valsér Ferenc, Geitner és Rauch budapesti és Seltenhoffer Frigyes fiai soproni cég, melyek tűzoltószerek gyártásával régóta nagyban és kifogástalanul foglalkoznak, melyek mindenike, kijelentette, hogy közvetlen tömeges rendelés és fizetési szavatosság mellett tett megrendeléseknél nemcsak

furcsáknak tűntek fel; az a kiabálás (szerintük ének) mit véghez vittek, reám nézve jeladás volt a „kehr Euch“-hez.

Utcáik szűkek-alig fér el 2 egyén egymás mellett; házaik emeletesek. A város 3 részből áll, két rész egymással szemközt álló hegyoldalban, a 3-ik rész pedig a kettő között foglal helyet. A kilátás a tengerre nagyszerű; beláthatlan víztömeg apró vitorlás csónakokat lát a szem lebegni. Az első itt vadon tenyésznek nálunk található példányokban kerítésekül is láttam alkalmazva.

Valamint sok az aise szintugy a pap is mintha csak kis Róma lenne, minden harmadik ember, kivel találkoztam, pap volt.

Egy napi itt tartozkodás után Trebinja felé utaztam postakocsin; a jó országot a tengerre néző hegyoldalon nyulik. Ez uton már észrevettem, hogy Hercegovina földjére léptem, mert nagyon sűrűn találkoztunk katonai őrzéssel; megjegyzendő, hogy a postakocsin minden alkalommal 2 katona fedeztül fungál. Négy órai ut megtevése után Trebinjét elértük; e valóros csupa új európai stlyben épült házsorokkavalóban meglepett, s mondhatom, hogy Sarajevo és Mostár nem mutathat fel ily haladást,

Félnapot itt kellett töltenem, mivel a posta csak másnap reggel folytatja útját Bilekre.

Másnap aztán utam célpontjára értem, folytonosan hegyre fel, hegyről le menve. Bilek vidékéről, népéről és a közelben levő monte negróiak látogatásairól jövőben.

Bilek i. t. E.

három, sőt több év alatt törleszhető részletfizetéseket fognak engedélyezni s hajlandók ezenkívül a községek egyéb kedvezményben is részesíteni. Végül felemlíti a miniszter, hogy Tarnócy Gusztáv budapesti gazdasági gép- és tüztöltőszergyáros is árusít el tüztöltőszereket és szintén kedvezményt nyújt a vásárlóknak.

— **A magyar Mucius Scaevola.** 1854-ben a Lemberg előtt levő táborban szép nyári éjszakán egy köpenyegébe burkolt lovastiszt járt a kialvóban levő őrtűzek között. Sorra járta azokat, odaszólva néha-néha: „Fiuk, ki ad tüzet a pipámba?” Készséggel ugráltak fel a Martini (lengyel) ezred emberei, igyekeztek is egy szemét kicsipni a parázsból, ki darab fával, ki meg pangánéttal, de az bizony sehogyse ment: míg a lovashoz ért, mindig földre hulott a szikra. A tiszt nevetve tovább lovagolt. Végre a Máriássy (most József) ezredhez jutott a lovag, ki, úgy látszott, mulatságot talált abban, hogy ki próbálja a katonák szolgálatkészségét. Legkivált, mivel már mindenki sejtette, hogy az nem más, mint a jovialis Ernő főherceg. Megállt a Máriássy-ezrednél és oda kiáltott a tűz körül guggoló magyar bakáknak tiszta magyar szóval: Fiúk! Tüzet a pipámba! Nosza fölugrált erre mindannyia. De leggyorsabb volt egy Balogh nevű szalontai gyerek (van ott e fajtából elég most is: tessék válogatni benne) nem sokat gondolkodott ez s nem kapkodott fűhez-fához, hanem a tenyerét gyorsan alámerítette az izzó szénnek s fölemelve belőle egy jó adagot, katonás léptekkel ment a főhercegig s szalutált a balkezeivel. — Tessék válogatni belőle hercegi fenség! — De biz nem válogatok én, fiam; felelt nevetve a herceg, hanem, ha már ide fáradtál vele, tegyél egyet belőle a pipámba. Mikor ez is megtörtént, a főherceg megveregette a legény vállát s belenyúlt a zsebébe s kimarokolt abból olvasatlanul egy rakás pénzt. Volt abba — ki arany, ki ezüst — jócskán s oda nyomta a legény összegezt kezébe. — Derék fiu vagy! Látszik, hogy magyar vagy! S azzal tova vágatott a gyors paripáján... A legény hat hónapig ült e kis tréféért a spítáiban. Lényegtelen, de igen tanulságos és jellemző történet ez.

— **Furcsa szentek.** A múlt év július havában Osharovka orosz falunak három paraszta azt mondta a falubelieknek, hogy ők Jeruzsálembe vándorolnak a szent sirhoz; elbucsztak családjuktól, rokonaiktól és elmentek. A napokban a rendőrség egy Osharovkától nem messze fekvő domb tövében szűk bejárást földözött fel, mely egy messze elágazó, meglehetősen tágas barlangba vezetett. Ebben a barlangban megtalálták azokat a parasztokat, kik a szentföldre akartak vándorolni, lesóványodva, teljesen elerőtlenedve. A barlangban volt egy fából készült egyszerű asztal, ezen az evangélium, egy szoltárkönyv és még néhány szentkönyv hevert; a barlang egyik mélyedésében gyöngyház-kereszt s körülötte több szent kép. A három remete július óta tespedett ebben a nyirkos, fulladt levegőjű barlangban kizárólag almával és heringgel táplálkozva. De úgy látszik, ehhez sem jutottak valami gyakran, mert egész a felismerhetetlenségig lesóványodtak. Minden kérdésre, a mit rendőrség vagy a magánosok intéztek hozzájuk, hallgatás volt a felelet. Mikor egyikükhöz eljött neje és gyermekeivel s könyekkel szemében arra kérte férjét, hogy nézen barátságosan a szegény gyermekekre, az így szólt halk hangon: „Menj utaidon — én nem ismerlek téged.” A három ember úgy látszik, vallási örültségbe esett.

CSARNOK.

Akadnak e század eleje, de sőt még közepről is a levél táraiban okmányok, melyek

ma mint speciálítások szerepelnek, de vannak köztük olyanok, mik aztán szánalmat gerjesztenek bennünk.

Bemutatunk csarnokunkban egy ily speciálitást, melyet hiteles másolatban kaptunk, s melynek eredetije Bihar megye levéltárában őriztetik.

At érdekes irat így szól:

Tekintetes Főszolgabíró ur!

Alázatosan jelentésemet batorokodom tenni arról, hogy minek utána a Tatarosi határba gyakran fordult farkas és csak az embereket harabdálta meg, erre nézve a helybeli lakosok azt formáltak, hogy lehetetlen tiszta farkas legyen, gyanakodtak Havarógyerre a ki azelőtt ött héttel eltemették, hogy feljárt boszorkány farkas képébe legyen, ez a Havarógyer testjét a sirbul felvétesse a falu, magam is Parochussal, birákkal jelen voltam, tanáltunk jobb melylyét, fület, térgyitől fogva alól lábait eleven husnak és hátán, lába combjait piros husnak, ezen testet felboncolván friss vér jött belőle, azonnal a száját foghagymával, kövessal megmegtömték, arcal lefelé fordították, és a lábbal naplementre, melynek jelentése után magamat atyai kegyessége alá ajánlván, kezeit csókolván, mély alázatos tisztelettel vagyok, Kelt B. Tótfalu márc. 22 836. A tekintetes főszolgabíró urnak alázatos szegény szolgája Moravcinszki Simon mk. B. Tótfalusi Notárius.

Külczim:

Kis tótfalusi kerületi jegyzőtől. Tekintetes Nemes Nemzetes és vitéz Nosztrici Thurzó János urnak a Tts. B. Biharvármegye váradi járási nagyerdemű első főszolgabírójának nagy

tisztelettel adassék. Hlb. Várad olasziban.

Kistótfalu Hagymadfalva az utban eső helységbe előljárók promoveálják sietve, — Indult márc. 22. d. u. 3 órakor, (D. H.) Hagymadfalva vette, s promoveálta, 23 március 836. jőkor reggel Séter vette március 24. délbe, s azonnal promoveálta, Csátár vette 25, március késő este 26, prmoveálta jőkor reggel.

Vasuti menetrend.

H.-M. Vásárhelyről—Szeged felé: 6 óra 46perc reggel, 5 óra 28 p. este

H.-M. Vásárhelyről—Nagy-Várad felé délelőtt 10 óra 24 perckor, délután 7 óra 11 perckor.

Kistelekről—Budapestre: személyvonat éjjel után 2 órakor, délután 3 órakor: omnibus-vonat reggel 6 órakor.

Kistelekről—Szegedre: személyvonat déli 12 órakor, éjjel 12 órakor, omnibus, vonat délután 6 órakor.

Szentesről—Budapestre. Indul 5 óra 8 perc reggel, 11 óra 15 perckor d. u.

Szolnokról—Szentesre. Indul 3 óra 26 perc éjjel 11 óra 50 perc d. e.

Szentesre érkezik 8 óra 16 perc d. e. 4 óra 30 perc d. u.

Felelős szerkesztők:

KELLER LAJOS és SZOBOTKA GUSZTÁV

Kiadótulajdonos:

AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. Kiténő jó hatású hajnövesztő kenőcsét oly sokan dicsérik és annak sikeréről oly sokat hallottam, hogy kérek részemre utánvétellel egy 3 frtos köcsöggel küldeni.

Condianó Sándor, ezredes, ő Felsége a romániai király szárnysegéde. Bukarest.

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. Van szerencsém megkeresni a kiténő jó hatású hajnövesztő kenőcséből egy tégelylyel 1 frt és egy tégelylyel 2 frt utánvétellel küldeni.

Tisztelettel gr. Starhenberg Guido Köpösdön.

T. Csillag Anna kisasszony. Sziveskedjen nekem postafordultával az ön kiténő hajnövesztő kenőcséből egy 2 frtos köcsöggel küldeni.

Ludvig Ritter v. Liebig Reichenberg.

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. Tisztelettel megkeresem, nekem a kiténő hatású hajnövesztő kenőcséből két darab 2 frtos tégelylyel utánvétellel küldeni.

Ifj. gróf Eszterházy Imre, Bakony-Szt.-László.

T. Csillag Anna kisasszony. Legyen szives kiténő hajnövesztő kenőcséből egy köcsöggel 2 frt utánvétellel küldeni.

Orgr. Fallavioini Ad. Abauj-Szemere.

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. A mellékelt 2 frtért kérek az ön kiténő, felülmúlhatatlan haj- és hajszőnövesztő kenőcséből postafordultával küldeni. Tisztelettel

bárá Vatzdorf, Váth (Vasm.)

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. Sziveskedjen az ön híres s kiténő haj- és szakálnövesztő kenőcséből még egy 3 frtos tégelylyel mihamarább küldeni.

Dr. Alex. Freih. v. Neupauer Graz, Hofgasse.

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. Az ön kiténő hajnövesztő kenőcséből kérek egy 2 frtos köcsöggel utánvétellel küldeni.

Wurmband Anna gró Bickfeld.

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. A kiténő kenőcséből kérek egy 2 frtos köcsöggel.

Gróf Gonrey Félix Bécs.

Igen tisztelt Csillag Anna kisasszony Budapest. Kiténő hajnövesztő kenőcséből kérek két köcsöggel küldeni.

Tisztelettel Ludvika Schvenk v. Reindorfk. k. Hauptmannsgattin. Prag.

En Csillag Anna

185 otm. hosszú óriási Loreley-hajammal, melyet az általam feltalált kenőcs 14 havi használata után nyertem, mely megakadályozza a hajkihullást, elősegíti a hajnövést és erősíti a hajbőrt, uraknál elősegít egy teljes erős szakálnövést, rövid ideig való használat után a hajnak, valamint a szakálnak természetes színt és sűrűséget kölcsönöz és megóvja korai őszüléstől a legmagasabb korig. Egy köcsög ára 2 frt. Postával küldés naponként a pénz előleges beküldése vagy posta-utánvétellel mellett az egész világra.

Csillag és Tsa Budapest,

Király-ut 26.

T. csillag Anna kisasszony Budapest. Ő fensége Carolat hercegnő kérem kiténő hatású hajnövesztő kenőcséből 4 köcsöggel. cim. Prinzes. Carolat Göthen

Csillag Anna kisasszony Budapest. kérek egy köcsöggel az ön kiténőnek elismert hajnövesztő kenőcséből. Tisztelettel Anna Edle v. Lichtnegel Wien, Stuckgasse.

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. Kérek részemre a kiténő jó hatású kenőcséből ide postafordultával 3 köcsöggel küldeni. Baronin von Pistör, Hotel Grafen Meren.

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. Kérek az ön kiténő hajnövesztő kenőcséből egy köcsöggel. Besohorner Frigyes, hadnagy a 47-ik gyalogezredbe

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. A különös kiténő hatású hajnövesztő kenőcséből kérek utánvétellel mellett egy 2 frtos köcsöggel. Tisztelettel Juszt J Oberlehrer. Dekán.

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. Kiténő hatású kenőcsét oly sokan dicsérik, ezért kérek én is egy 3 frtos köcsöggel. Selma (von Preusz Meran Zúdtirol.

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. Kérek az igen jó hatású kenőcséből még 4 tégelylyel küldeni. Tisztelettel Wondrak Ludwig, háztulajdonos, Bécs mellett Mauer.

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. Levelem vételénél kérek azonnal az ön híres hajnövesztő kenőcséből 3 nagyobb köcsöggel küldeni. Tisztelettel Losatella grófnő, Gailpitz, Mähren.

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. Sziveskedjen nekem jó hatású kenőcséből 3 köcsöggel küldeni. Tisztelettel Jakob Girard v. Ebenstein, Trient, Tirol.

T. Csillag Anna kisasszony Budapest. Kérek a már küldött jó hatású kenőcséből még 4 köcsöggel. Tomakovics Zsigmond, es. kir. hadbiztos, Ruma.